

Kviečiame prisidėti kas kuo gali

Visus, neabejingus Tėvynei ir savo gimtinei, maloniai kviečiame prisidėti prie rengiamos monografijos: teikti nuotraukų, patiems parašyti straipsnių ar pakalbinti tai daryti kitus, pateikti patarimų ir siūlymų. Taip pat kviečiame finansiškai remti knygos leidimą – be visuomenės supratimo ir pasiaukojimo knygos neįsistengsime išleisti, nes didžiąją dalį leidinio sąmatos sudaro neatlygintina parama. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už pagalbą ir suteiktą paramą. Visi, kuo nors prisidėjusieji ir rėmėjai, bus garbingai įrašyti knygos rėmėjams skirtuose puslapiuose, įvardijant konkretų kiekvieno indėlį. Apie suteiktą ženklesnį indėlį ar paramą bus informuojama visuomenė.

„Lietuvos valsčių“ serijos monografijų rengimo darbus iki maketo sukūrimo leidykla išsipareigoja atlikti savomis ir (ar) skolintomis lėšomis net ir esant nepakankamam finansavimui, tačiau knygos tiražą bus galima spausdinti tik gavus pakankamą paramą ir visą leidinio sąmatinę sumą, t. y. tik užsakovams bei rėmėjams įvykdžius finansinius išsipareigojimus ir faktiškai gavus visas monografijai trūkstantis lėšas.

Viešajai įstaigai „Versmės“ leidyklai už jos vykdomą pelno nesiekiančią veiklą – Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ rengimą bei su tuo susijusią mokslinę veiklą – 2004 m. yra suteiktas paramos gavėjo statusas, todėl knygos leidybai galite skirti ne tik minėtą, bet ir savo 2 proc. pajamų mokesčio paramą.

Finansinę paramą knygai galima pervesti VšĮ „Versmės“ leidyklai, kodas 122732630, į atsiskaitomąją sąskaitą AB „Citadele“ banke LT027290000005467101, nurodant: Parama monografijai „Dusetos“, arba perduoti grynaisiais leidyklos buhalterijoje.

„Versmės“ leidyklos adresas:

Geležinkelio g. 6, 02100 Vilnius.

Telefonai: 85 2130623 (ir faksas), 8698 09077.

Leidyklos vadovo Petro Jonušo tel. 8698 20707.

Elektroninio pašto adresas leidykla@versme.lt,

leidyklos internetinė svetainė www.versme.lt.

Lankstinukas parengtas 2013-ųjų balandį.

Nuo XIX a. pr. Dusetose vyksta tradicinė kasmetė žiemos šventė –

garsiosios žirgų lenktynės ant užšalusio Sartų ežero. *Normantės Ribokaitės nuotr.*

Buvusio Dusetų valsčiaus gyvenamųjų vietų sąrašas

(pagal 1923 m. pirmojo Lietuvos gyventojų surašymo duomenis)

Anapolio k.	Kundročių k.	Sruogiškės vns.
Antadavinės k.	Kuzmiškės vns.	Stainiškių vns.
Antakalnio vns.	Latviškių k.	Stražės vns.
Antavilių k.	Lavoniškės vns.	Šaltamalkių k.
Antažiegės k.	Liepasalės k.	Šarkiškių vns.
Aukštalaikių vns.	Liesiškių vns.	Šeškamiesčio k.
Avižių k.	Liuliškių vns.	Šilaiškių k.
Baraukos vns.	Lugelių k.	Šilinės vns.
Berčiūnų k.	Lungelių k.	Šiušpaniškių k.
Berniūnų k.	Malatiškių k.	Škuogo vns.
Betiškių k.	Maletiškių k.	Šlapės vns.
Bileišių k.	Marciūniškių k.	Upių vns.
Blinkų k.	Marijampolio vns.	Vabalių k.
Brogiškių k.	Markūnų k.	Vabolių k.
Budriškių k.	Maskvyčių k.	Vainiūnų k.
Bumblių k.	Matiukų k.	Vajevotinės vns.
Butkelių k.	Mazūrų k.	Varniškių k.
Čepiškės vns.	Mažvylių k.	Vasaknų dv.
Česnaviškių vns.	Meilūnų vns.	Vaverių k.
Davainių k.	Midučių k.	Vazgelių k.
Didžiadvario (Dusetų II) k.	Naprelių vns.	Velykuškių k.
Dikmonių k.	Naršėnų k.	Veselavos vns.
Drageliškių k.	Navikų k.	Veseluškos k.
Dumblynės k.	Pabalnės vns.	Vildžiūniškės vns.
Dusetų mst.	Pačiaunės vns.	Vosgelių k.
Eivenių k.	Padustelio k.	Vosiškių k.
Elvenių k.	Paeglynės (Antakalnio) vns.	Voversių k.
Gasių k.	Paindrės k.	Zabežkos k.
Gretiškių k.	Pajavinės vns.	Zablačių vns.
Griovadvario (Gravamburgo) vns.	Pakerių k.	Zablocių vns.
Grumbinų vns.	Pakniškių k.	Zelioniškės vns.
Gruodiškės vns.	Paliesių vns.	Žukliškių k.
Gugių k.	Pasartės k.	
Ilgašilio k.	Pašilės k.	
Izdago vns.	Pažiegės k.	
Jadaugių k.	Peškaitiškių k.	
Jameikių k.	Petkūnų k.	
Jaskoniškių k.	Pimpių k.	
Jaskoniškių vnk.	Plastakiškių vns.	
Jasų k.	Puteikių (Pažiegės) k.	
Jatkūniškės vns.	Ragavos k.	
Juškėnų k.	Rakėnų (Pakerių) k.	
Kairionių k.	Raudankos k.	
Kalbutiškių (Žutų) k.	Riškonių k.	
Kalniškių k.	Sadūnų k.	
Kamionkų vns.	Sakališkių k.	
Kavolių k.	Salos k.	
Kraštų k.	Siratiškių k.	
Kriuoviškių dv.	Skineikių k.	
Kriuovų dv.	Smilgių k.	
	Sniegiškių k.	

L I E T U V O S V A L S Č I A I

Dusetos iš paukščio skrydžio. *Klaudijaus Driskiaus nuotr.*

Dusetos

Maloniai kviečiame būti rengiamos naujos „Dusetų“ monografijos bendraautorais, talkininkais, rėmėjais

Dusetų centre, Nepriklausomybės aikštėje, 1985 m. atidengtas paminklas garsiam kalbininkui prof. J. K. Būgai. *Alvydo Stausko nuotr.*

Atminimo akmuo Cezariui Pliateriui ir Emilijai Pliaterytei, 1831 m. Dusetų bažnyčioje paskelbusiai apie anticarinį sukilimą. *Alvydo Stausko nuotr.*

XIX a. pradžioje Dusetose pastatyta raudona mūrinė Švč. Trejybės bažnyčia. Jos rūsyje palaidoti grafo Jono Pliaterio palaikai. *Alvydo Stausko nuotr.*

1990 m. Dusetose iškilo Nepriklausomybės paminklas – senovės karžygio statula, simbolizuojanti reikšmingiausias Lietuvos istorijos įvykius. *Alvydo Stausko nuotr.*

2008 m. Sartų ežero pakrantėje įkurtas skulptūrų parkas, kuris kasmet papildomas naujais eksponatais. *Alvydo Stausko nuotr.*

Rengiama „Dusetų“ monografija papildys „Lietuvos valsčių“ seriją – unikalų 100-tomį Lietuvos istorijos rašto paminklą

„Lietuvos valsčių“ monografijų seriją nuo susikūrimo 1994 m. leidžia „Vermės“ leidykla. Jau išleista daugiau kaip 30 šios serijos tomų. Ši serija skirta Lietuvos miestams ir miesteliams bei jų apylinkėms, atitinkančioms buvusius tarpukario valsčius. 2013 m. pradėta rengti ir šios serijos monografija apie buvusį Dusetų valsčių bei šių dienų Dusetų kraštą.

Dusetos – miestas Zarasų rajone, Sartų ežero pietiniame krante. Išaugo iš kaimo, priklausiusio didikų Radvilų dvarui. 1519 m. pastatyta bažnyčia, minimas miestelis nuo 1686 m. vadinamas miestu.

Beveik šimtą metų – iki 1831 metų anticarinio sukilimo – kartu su dvaru priklausė didikams Pliateriams. Amžių bėgyje Dusetos buvo daug kartų prieš niokotos, degintos ir vėl atstatomos. Apie šio krašto etninę kultūrą, tarmės ypatumus, gausią tautosaką, daugybę Dusetų krašto šviesuolių, palikusių ryškų pėdsaką istorijos vingiuose, ir rengiamasi papasakoti būsimoje didelės apimties – apie 1 000 puslapių – monografijoje.

Monografija skiriama Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui (1918–2018), 25-osioms Nepriklausomybės atkūrimo metinėms (1990–2015), kitų svarbių šalies istorijos įvykių sukaktims.

2013 m. rugpjūčio 5–11 d. rengiama kompleksinė lokalinių tyrimų ekspedicija į Dusetų kraštą, kurios metu istorikai, kraštotyrininkai, kalbininkai, tautosakininkai lankysis įvairiose vietovėse, susitiks su gyventojais, užrašys jų prisiminimus, rinks monografijai informaciją, nuotraukas, archyvinę medžiagą.

Maloniai kviečiame šio krašto gyventojus talkininkauti rengiant šią ekspediciją ir pačią monografiją.

Monografijos „Dusetos“ vyriausiasis redaktorius ir sudarytojas
Linas Balčiūnas, tel. 8 73 22156,
elektroninio pašto adresas balciuniene@gmail.com.